

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนผลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความเป็นมาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. พฤติกรรมการสอนผลศึกษา
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนมากขึ้น แนวโน้มของสังคมกำลังพัฒนาเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและการบริการสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างสูงที่จะต้องพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม การดำเนินงานจัดการศึกษาของรัฐบาลที่ผ่านมาประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยิ่งต่ำมาก ดังสถิติของอัตราผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในช่วงปี 2525-2530 คิดเป็นร้อยละ 43, 42, 41, 40, 39, 38 ตามลำดับภาวะการทรงตัวของผู้เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้นเชื่อว่าจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นผลทำให้ผู้ที่จบการศึกษาในระดับสูงมีอัตราการว่างงานสูง

ในปี 2530 กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมสามัญศึกษา

และกรมการศึกษานอกโรงเรียนรับผิดชอบดำเนินการ ในปีการศึกษา 2532 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วมีอัตราการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.87 มีนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่ออีกประมาณ 49.13 หรือประมาณ 517,600 คน ภายหลังจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ให้ดำเนินงานโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ได้ระยะหนึ่งในปีการศึกษา 2534 มีอัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 60.06 หรือประมาณ 605,650 คน ในขณะที่อัตราการเรียนต่อนอกระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.04 หรือประมาณ 50,803 คน ในปีการศึกษา 2535 มีนักเรียนที่ไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอีกร้อยละ 35.90 หรือประมาณ 352,007 คน และนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ซึ่งไม่สามารถที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ เนื่องจากกฎหมายห้ามมิให้ใช้แรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี และตลาดแรงงานส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ คือ มีการศึกษาอย่างต่ำอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

ดังนั้น การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ดังที่ได้ระบุไว้ในนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)ว่า " จะมุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองโดยเน้นให้มี คุณธรรม จริยธรรม ปัญญา และมีสุขภาพ พลานามัยสมบูรณ์ ตลอดจนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข " ต่อมาเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กระจายออกไปอย่างทั่วถึง โดยมีเงื่อนไขให้คำนึงถึงความพร้อมในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ สภาพชุมชน ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนควบคู่ไปกับความจำเป็นและความต้องการ นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาจนถึงปีการศึกษา 2538 รวม 4,322 โรงเรียน

2. พฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษา

ความหมายของคำว่า "พฤติกรรม" มีหลายนัยด้วยกัน ตามความเข้าใจของ นักวิชาการแขนงต่าง ๆ เช่น จรรยา สุวรรณทัต และภักตรา สุนทรพันธ์ (2524) ได้ เสนอความหมายของคำว่า "พฤติกรรม" ดังนี้คือ

1. ตามนัยทั่วไปหรือตามความเข้าใจของคนทั่วไป "พฤติกรรม" หมายถึง การแสดงออกของคนและสัตว์ ได้แก่ การแสดงออกโดยกิริยาท่าทางหรือการประพฤติปฏิบัติ ต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงออกทางสีหน้าและวาจา อาจเป็นการแสดงออกซึ่งเป็นปกติวิสัย ในการดำรงชีวิต เช่น การกินอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน การทำงานและอาจ เป็นการแสดงออกซึ่งอารมณ์ เช่น โกรธ กลัว ดีใจ เสียใจ ฯลฯ

การแสดงออกตามปกติวิสัยหรือการแสดงออกโดยอารมณ์ก็ดี ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ว่าอยู่ในสภาวะเช่นไร คนในอารมณ์ปกติอาจแสดงออกเพียงทางเดียว แต่เมื่อมีอารมณ์รุนแรงอาจแสดงออกทุกทาง คือ ทั้งกิริยา วาจา และสีหน้า อย่างไรก็ตาม คนส่วนมากย่อมเห็นว่า "พฤติกรรม" หมายถึง การแสดงออกของคนและสัตว์เป็นการแสดง ออกที่บุคคลมองเห็นและสังเกตได้

2. ตามนัยทางจิตวิทยา "พฤติกรรม" หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรม ทุกอย่างของคนและสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมหรือการกระทำที่สังเกตได้หรือไม่ก็ตามซึ่งใน หนึ่งจะกล่าวเฉพาะพฤติกรรมของคนเท่านั้น

2.1 พฤติกรรมที่สังเกตได้ เป็นพฤติกรรมภายนอก

2.1.1 พฤติกรรมที่เป็นกิริยาอย่างง่าย ๆ เป็นกิริยาท่าทางที่มักเกิดขึ้น โดยไม่มีเป้าหมาย หรือแรงจูงใจใด ๆ เช่น เสยผม ลูบหน้า ฯลฯ

2.1.2 พฤติกรรมที่เป็นปฏิกิริยาสะท้อน เป็นกิริยาอาการที่เกิดขึ้น โดยอัตโนมัติ เช่น การกระพริบตา การกระตุก สะดุ้ง เหนือแตก ฯลฯ

2.1.3 พฤติกรรมที่มีเป้าหมาย เป็นพฤติกรรมที่ถูกเร้าให้เกิดขึ้น หรือมีแรงจูงใจให้เกิดขึ้น เช่น การเดิน การร้องไห้ การหัวเราะ ฯลฯ แต่ทั้งนี้ พฤติกรรมที่เหมือนกัน อาจมีเป้าหมายและสิ่งเร้าต่างกัน หรือพฤติกรรมที่ต่างกันอาจมี เป้าหมายและสิ่งเร้าเหมือนกัน

2.2 พฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ เป็นพฤติกรรม ภาษาใน ได้แก่ การทำงานของอวัยวะภาษาในของร่างกาย ตลอดจนความคิด และอารมณ์ที่ถูกควบคุมไม่ให้เห็นออกมา

การสอนเป็นกิจกรรมที่เป็นหน้าที่หลักของวิชาชีพครู ซึ่งเป็นภาระกิจอันหนัก และละเอียดอ่อน ซึ่งครูทุกคนย่อมตระหนักดีในความสำคัญ ดังที่ สัจด์ อูทรานันท์ (2525) กล่าวว่า "คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนนี้บ่งชี้ถึงความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูโดยตรง กล่าวคือ ถ้าไม่ให้ความสำคัญแก่คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนแล้ว อาจกล่าวได้ว่าใคร ๆ ก็เป็นครูได้ ความเข้าใจผิดอันนี้จะทำให้อาชีพครูมีความสำคัญน้อยลง"

ชม ภูมิภาค (2516) ให้ความหมายว่า "การสอน คือ การจัดการกระทำของผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลตามความมุ่งหมายที่การศึกษาวางไว้ วิธีดำเนินการสอนย่อมแตกต่างกันไปแล้วแต่ความมุ่งหมายเพื่อที่จะให้เกิดอะไรแก่ผู้เรียน"

น้อมฤดี จงพฤษะ (2517) "การสอน หมายถึง การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์อันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยสะดวก และง่ายดาย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงาม และพัฒนาการทางภาษา สมอง อารมณ์ และสังคม"

เป็รื่อง กุมุต (2517) กล่าวว่า "การสอนเป็นกระบวนการแห่งการร่วมมือระหว่างครูกับผู้เรียน เป็นกระบวนการที่มีทั้งปฏิภริษา่วมบรรรยากาศ ที่ครูกับนักเรียนเข้าใจกันยอมส่งเสริมความงอกงามให้แก่การเรียนและความงอกงามนี้ไม่ใช่งอกงามเพียงสติปัญญาเพียงด้านเดียวแต่จะมีความงอกงามด้านอื่น ๆ อีกด้วยบรรรยากาศแห่งความเข้าใจซึ่งกันและกันจะช่วยให้การสอนบรรลุผลสำเร็จ ไม่ว่าในห้องเรียนหรือสถานที่ใดก็ตาม"

ละออ การุณชะวณิช และคณะ (2518) ให้ความหมายว่า "การสอน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ส่งเสริม หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเจริญงอกงามขึ้นมาโดยหมายถึงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และสามารถปรับตัวเองให้ชีวิตมีความสุขดังกล่าว"

สุมณ อมรวิวัฒน์ (2526) กล่าวว่า การสอน คือ สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไป้เกิดขึ้น

1. มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กันขึ้นระหว่าง ครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม
2. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้น ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่
3. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

อลงกรณ์ จันทรรมย์ (2526) ให้ความหมายว่าการสอน คือ การช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การจัดประสบการณ์ชีวิตให้นักเรียน การถ่ายทอดความรู้ การฝึกให้หาคิดปัญหาต่าง ๆ การจัดสถานการณ์ให้มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ไวลส์ (Wiles , 1975) ให้ความหมายการสอนออกเป็น 4 ประการ คือ

1. การสอน คือ การชี้แนะ หมายถึง การช่วยเหลือแนะนำ จัดหาวัสดุ และส่งเสริมให้คิดทำในสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนอยากหรืออยากเห็น
2. การสอน คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ โดยที่ผู้สอนเป็นผู้รวบรวมความรู้ แล้วจัดความรู้ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ตามความจริง ให้ง่ายและน่าสนใจเพื่อสะดวกแก่การที่ผู้เรียนจะได้เข้าใจและรับไว้ได้
3. การสอน คือ การที่ผู้สอนทำงานร่วมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิผลในการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักคิด รู้จักทำด้วยตนเอง
4. การสอน คือ การแนะแนวทางให้ผู้เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เจริญงอกงาม และพัฒนาไปในทางที่พึงปรารถนาสมกับจุดประสงค์ของการศึกษา

กูด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของการสอน คือ การกำหนดกิจกรรมปรับปรุงบรรยากาศหรือสร้างประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นศิลปะในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้

สมัคร คุณานุก (2523) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ คือ การสอนและบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด คือ ครู และครูควรสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกวิธีสอนที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะถึงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร

ในการสอนวิชาพลศึกษาแนปและลีออนฮาร์ด (Knapp & Leonhard, 1968) ได้ให้ความเห็นว่า การสอนพลศึกษาควรเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ซึ่งมีขั้นตอนและหลักการดังนี้

1. ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในทักษะที่จะเรียน
2. สอนให้เกิดประสบการณ์ในทักษะใหญ่ ๆ ที่เป็นส่วนรวมเสียก่อน
3. วิเคราะห์รายละเอียดในการปฏิบัติ หรือแสดงท่าทางในทักษะต่าง ๆ
4. ฝึกทักษะในส่วนที่ต้องการตามลำดับ
5. วิเคราะห์การแสดงท่าทางต่อเนื่องกันไป
6. แสดงทักษะส่วนรวมทั้งหมดให้เห็นอีกครั้งหนึ่ง
7. วิเคราะห์ท่าทางอีกครั้งหนึ่ง
8. ฝึกทักษะในส่วนที่ต้องการอีก
9. สาธิตและวิเคราะห์ทักษะทั้งหมดให้ผู้เรียนปฏิบัติตามได้ง่าย

วรสักดิ์ เพ็ชรชอบ (2527) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการสอนพลศึกษา ดังนี้

1. การอบอุ่นร่างกาย เพื่อเป็นการกระตุ้นระบบต่าง ๆ ของร่างกายให้พร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหว ซึ่งการอบอุ่นร่างกายควรใช้เวลาอย่างน้อย 5-7 นาที ทำบริหารควรใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ๆ ของร่างกาย เริ่มจากวิธีการที่ช้า ๆ และเบา ๆ ก่อน ในการอบอุ่นร่างกายแต่ละครั้ง ควรให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้รับการบริหารอย่างทั่วถึง พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำอย่างพร้อมเพรียงและสนุกสนาน

2. การอธิบายและสาธิต เป็นขั้นตอนการสอนที่จะให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการฝึกหัดและเล่นต่อไป ในการอธิบายและสาธิต ครูควรแยกแยะให้ผู้เรียนเห็นจากง่ายไปยาก และควรให้ผู้เรียนมีโอกาสทดลองทำตามที่ครูสาธิตด้วยท่ามือเปล่า จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ชัดเจน

3. การฝึกหัดเพื่อให้มีทักษะ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีความรู้ และนำทักษะที่เรียนไปใช้เล่นด้วยความสนุกสนานต่อไป ขั้นตอนของการฝึกหัดถ้าจะให้ ได้ผลดี ครูควรเตรียมอุปกรณ์มาอย่างเพียงพอ แบบฝึกหัดควรเริ่มจากง่ายไปหายากและเป็น แบบฝึกหัดสำหรับกีฬานั้น ๆ ตลอดระยะเวลาฝึกครูควรสอดส่องช่วยเหลือผู้เรียน อย่างทั่วถึง

4. การนำสิ่งที่ได้เรียนแล้วไปใช้เล่นเพื่อความสนุกสนาน เป็นขั้นตอนที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้นำทักษะที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้เล่นอย่างสนุกสนานครูอาจจัดให้นักเรียน ได้เล่นอย่างสนุกสนานด้วยการแข่งขัน ควรให้ผู้เรียนได้เล่นในสิ่งที่เรียน

5. การสรุปและสรุปปฏิบัติ ขั้นตอนนี้เพื่อเป็นการสรุปผลและประเมินผลเกี่ยวกับ บทเรียนในชั่วโมงนั้น และเพื่อผลงานด้านสุขนิสัย ก่อนหมดเวลาสอน 5-8 นาที ครูควร สรุปผลและประเมินผลการเรียนในชั่วโมงนั้นโดยครูอาจเตรียมแบบทดสอบมาให้ให้นักเรียนทำ ให้สำคัญหรือใช้การสังเกต และสรุปให้ผู้เรียนทราบและควรเน้นในเรื่องของสรุปปฏิบัติ

นอกจากนี้ วารศักดิ์ เพ็ชรชอบ (2527) ยังได้เสนอแนะการปฏิบัติเกี่ยวกับการ สอนวิชาพลศึกษาให้ได้ผลดี ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสอนแต่ละครั้งควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่ชัด
2. ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนอย่างทั่วถึง
3. ทำบทเรียนให้สนุกสนาน จัดบรรยากาศการเรียนให้เป็นกันเอง
4. ต้องสามารถวิเคราะห์ทักษะการเคลื่อนไหว ให้นักเรียนเข้าใจ
5. ควรให้นักเรียนแสดงออกได้พอสมควร บรรยากาศสนุกสนานคึกคัก
6. ถ้าหากครูพลศึกษาชั้นกวด ใช้ให้เหมาะสม ควรใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น
7. ครูผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนทุกคน
8. ครูควรเคารพและเชื่อมั่นความสามารถของนักเรียน
9. ครูควรให้นักเรียนร่วมกิจกรรมทันที
10. ควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ อย่างเพื่อให้มีความสำเร็จในการเรียน
11. การสอนครูควรเน้นท่าทางที่ถูกต้องมากกว่าผิดและให้การช่วยเหลือแนะนำ
12. ถ้ามีการอธิบายกติกาการเล่นควรเป็นไปอย่างสั้น ๆ เฉพาะที่จำเป็น

13. ครูควรมองหาโอกาสจากสภาพการณ์จริงปลูกฝังคุณธรรมในตัวนักเรียน
14. ครูต้องคำนึงว่าสอนนักเรียนเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยวิธีการทางพลศึกษา
15. ครูพลศึกษาจะต้องสอนนักเรียนเพื่อให้นักเรียนบรรลุผลได้ตามที่กำหนดไว้

จรรยาพร ธรรมินทร์ (2525) ได้ให้หลักการสอนวิชาพลศึกษาว่า การสอนทักษะกีฬาไม่ได้มุ่งให้ทุกคนเป็นนักกีฬาสอดคล้องในระดัปลูกสูง หลักสูตรมุ่งเน้นเรื่องสุขภาพและพละนามีมากกว่าความเป็นเลิศทางกีฬา เพียงให้เล่นกีฬาเป็น มีทักษะพื้นฐานที่ถูกต้อง ครูกีฬาเป็น มีน้ำใจเป็นนักกีฬา เข้าใจระเบียบกติกาการเล่นกีฬา เล่นด้วยความสนุกสนานมีเจตคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา การสอนวิชาพลศึกษาไม่ควรเคร่งเครียด การสร้างบรรยากาศการเรียนวิชาพลศึกษาให้อบอุ่นสนุกสนานจะทำให้ไม่เบื่อหน่าย ควรสอนแนวคิด ความรู้ระเบียบกติกาและหลักการต่าง ๆ ทางวิชาพลศึกษาสอดคล้องไปกับการสอนทักษะกีฬา ควรสอนให้มนิสัยรักการออกกำลังกายและนำทักษะกีฬาไปใช้เล่นเพื่อสุขภาพเพื่อความสนุกสนานและเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การสอนเน้นการปฏิบัติการเล่นเป็นหมู่คณะและเป็นทีมให้มาก

วารศักดิ์ เพ็ชรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาได้ผลดีดังนี้

1. การเรียนรู้ทักษะทางกีฬาควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเพื่อพัฒนาทักษะเบื้องต้น
2. การพัฒนาทักษะเบื้องต้นควรเป็นไปตามแผนการศึกษาชาติ ไม่ควรเร่งทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าถูกบังคับ
3. การสอนแต่ละครั้งนักเรียนควรรู้เป้าหมายประสงค์ที่ถูกต้องชัดเจน
4. การเรียนทักษะการเคลื่อนไหวต่าง ๆ จะได้ผลดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ
5. ควรจัดกิจกรรมที่สามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความสำเร็จตามความสามารถของตนเอง
6. ควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี สอดคล้องได้ตามสถานการณ์
7. ควรกำหนดรายละเอียดของเวลาฝึก กระจายเวลาให้มีความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม

8. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. การสอนแต่ละครั้งควรวิธีสอนแบบโดยรวมแล้วจึงวิเคราะห์ทักษะนั้น
ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนและฝึกหัด แล้วจึงฝึกหัดทักษะโดยรวมอีกครั้งหนึ่ง
10. ควรให้นักเรียนได้ฝึกและปฏิบัติในวิธีที่ถูกต้อง ควบคู่ไปกับการมีความเข้าใจใน
วิธีการนั้น ๆ
11. ครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถ และอธิบายหรือสาธิต ทักษะที่จะสอนได้
อย่างถูกต้องชัดเจน
12. ครูควรแจ้งผลการเรียน และพัฒนาการของนักเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็น
กำลังใจแก่นักเรียน
13. เลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับหลักการเจริญเติบโตทางร่างกาย
14. สร้างแรงจูงใจขณะเรียน
15. สร้างความพึงพอใจในการเรียนวิชาพลศึกษาให้กับนักเรียน
16. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสามารถ
17. เตรียมอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อม สร้างสภาพการณ์ให้ท้าทายผู้เรียน
18. ควรให้นักเรียนได้ฝึกฝนเพิ่มเติม
19. กิจกรรมการสอนควรจัดให้เป็นรายบุคคล แทนที่จะจัดให้เป็นหมู่
20. ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกหัดทักษะในใจด้วย

จะเห็นได้ว่าการสอน เป็นกระบวนการกระทำระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน จะเป็น
แนวทางส่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ตนเองได้พัฒนาในด้านที่ต้องการ
การสอนของผู้สอนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้สอนในขณะทำการสอน ถ้าหาก
พฤติกรรมของผู้สอนเหมาะสมกับบทเรียน ผู้เรียนก็จะสามารถตอบสนองในด้านการรับรู้ได้
มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมการสอนควรประกอบด้วยพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอน

การเตรียมการสอน หมายถึง การดำเนินการก่อนที่จะทำการสอน เพื่อจัด

สถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการอ่านวชิรประวัติและความสะดวกในการเรียน การสอน การเตรียมการสอนเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครูโดยตรงและถือเป็นหน้าที่อันดับแรก ด้วย ครูที่ดัดแปลงเตรียมการสอนล่วงหน้าแม้ว่าครูจะมีประสบการณ์ในวิชานั้น ๆ มาแล้วก็ตาม ครูควรคิดว่าเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียนถูกต้องเหมาะสมทันต่อเหตุการณ์

สมคิด ชิตประสงค์ (2521) ได้เสนอ องค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับการเตรียม การสอน ดังนี้

1. ความมุ่งหมายซึ่งตั้งไว้อย่างเหมาะสมนำมาปฏิบัติให้เกิดผล
2. กิจกรรมและประสบการณ์พร้อมด้วยข้อ เสนอแนะที่สำคัญ
3. รายการอุปกรณ์ที่ครูต้องใช้
4. คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีสอน
5. การจัดบทเรียนที่สอนไปแล้ว
6. การจัดให้มีการประเมินผล
7. การจัดให้มีการบันทึกความคิดเห็นของครู

แอนเดอร์สัน (Anderson, 1972) ได้กล่าวถึงขั้นการเตรียมการสอน ดังนี้

1. ระบุเรื่องและวัตถุประสงค์ทั่วไปสำหรับบทเรียนที่จะสอน
2. ระบุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แน่นอน
3. วิเคราะห์พฤติกรรมที่แน่นอนจะทำให้ให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์
4. วางเค้าโครงที่จะสอน
5. กำหนดขอบเขตในการเริ่มบทเรียน
6. ทดลองทำและปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

ความสำเร็จในการสอนมักเป็นสัดส่วนกับการเตรียมการสอน คือ ถ้าเตรียมการ สอนมาก ความสำเร็จย่อมมีมาก การเตรียมการสอนนั้นควรเตรียมในเรื่องต่อไปนี้ คือ ความรู้และเนื้อหาที่จะสอน ตัวครู วัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนและอาคารสถานที่ สถานการณ์ อันจะอ่านวชิรประวัติต่อการเรียนรู้ และคำถามเพื่อช่วยความสนใจ

2. การดำเนินการสอน

การดำเนินการสอน หมายถึง การที่ผู้สอนได้แสดงความสามารถในการเสนอเนื้อหาสาระสำคัญได้อย่างเหมาะสมตามลำดับชั้น มีความถูกต้องเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

จาร์รี่ น้อยแสงดี (2520) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับวิชาที่สอน หรือเหมาะสมกับผู้เรียน ควรขึ้นอยู่กับลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. ความมุ่งหมายของบทเรียน
2. ลักษณะของบทเรียน
3. ธรรมชาติของวิชา
4. ธรรมชาติและพัฒนาการของวิชา
5. ความรู้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา
6. ความเปลี่ยนแปลงของสังคม

วรงค์ดี เพียรชอบ (2523) กล่าวว่า การสอนวิชาผลศึกษาของครูแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน และได้เสนอแบบของการสอนไว้ 5 ระดับ คือ

- ระดับที่ 1 การสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างมาก คือ
  - นักเรียนเป็นผู้วางแผนการเรียนเอง
  - นักเรียนดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอนเอง
  - นักเรียนประเมินผลประสิทธิภาพการเรียนรู้อันตนเอง
- ระดับที่ 2 การสอนแบบที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมาก คือ
  - นักเรียนดำเนินการเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนรู้อันตนเอง
- ระดับที่ 3 การสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนปานกลาง คือ
  - นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนรู้อันตนเอง
- ระดับที่ 4 การสอนแบบที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย คือ
  - ครูเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนรู้อันตนเอง

ระดับที่ 5 การสอนแบบที่นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเลย คือ

- ครูเป็นผู้วางแผนการเรียนการสอนเอง
- ครูเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอนเอง
- ครูเป็นผู้ประเมินผลประสิทธิภาพการเรียนรู้อ sendiri

การดำเนินการสอนเป็นเทคนิคที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดสติปัญญา ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์เดียวกันเพื่อให้เกิดความงอกงามด้านสติปัญญา เช่น การใช้วิธีสอนหรือกิจกรรมหลายแบบในการสอน การให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน พยายามนำประสบการณ์ในชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์นอกห้องเรียนมาใช้ประกอบการสอนให้สัมพันธ์กับบทเรียน การยกตัวอย่างในการอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ยาก มีการเน้นเนื้อหาสาระสำคัญทุกครั้งที่สอน และสอนเนื้อหาติดต่อกันเป็นลำดับขั้นทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

3. คุณลักษณะส่วนตัวในการสอน

คุณลักษณะส่วนตัวในการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล แต่ละพฤติกรรมเป็นส่วนประกอบของบุคลิกภาพเป็นลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคลนั้น ทั้งในด้านชีวิตส่วนตัว การทำงาน และสังคม คุณลักษณะส่วนตัวในการสอนของครูจึงมีความสำคัญ ครูควรมีบุคลิกภาพที่ชวนให้นักเรียนเข้าใกล้เพื่อช่วยให้ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นปัจจัยให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ บุคลิกภาพที่สำคัญสำหรับครูได้แก่ลักษณะภายนอก ลักษณะทางสังคม สุขภาพ เสียงและการพูด อุปนิสัย และความประพฤติ

วารศักดิ์ เพ็ชรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงครูพลศึกษาที่ดี ซึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่และภารกิจทางการพลศึกษา ได้ดีและมีประสิทธิภาพ ควรมีสมรรถนะที่สำคัญดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ดี ทั้งในด้านวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาครูและวิชาพลศึกษา
2. เป็นผู้ที่มีความรักหาในวิชาชีพพลศึกษาอย่างแท้จริง
3. เป็นผู้ที่มีความรู้สึกในความรับผิดชอบสูง
4. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกระตือรือร้น

5. เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีสุขภาพสมบูรณ์
6. เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
7. เป็นผู้ที่รักเด็ก มีอารมณ์สนุกสนานร่าเริง

การสอนครูควรสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน บุคลิกภาพของครูยังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน คือ ทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน บุคลิกภาพที่ดีของครูสามารถเหนี่ยวนำจิตใจของนักเรียนให้อยากเรียนทำให้วิชาที่น่าสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2522)

เฟรนซ์ และเลสเตน (French and Lehsten, 1954) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติและภาระหน้าที่ของครูพลศึกษาไว้ ดังนี้

1. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้วยการนำเอาเทคนิคทักษะมาใช้
2. ครูพลศึกษาควรเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ชมรมวิชาชีพต่าง ๆ
3. ชอบและยอมรับวิชาชีพของตน
4. ช่วยเหลือเด็กให้เกิดทักษะและเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย
5. มีความสามารถเข้ากับเด็กนักเรียนได้ดี
6. มีคุณลักษณะของครูโดยทั่ว ๆ ไป
7. มีความรู้ ความสามารถพิเศษ
8. วางแผนร่วมกับโรงเรียน ในการร่างหลักสูตรของผู้เรียนทุกระดับชั้น
9. เป็นผู้ประสานงานที่ดี มีความเชื่อมั่นสูง
10. มีภาวะทางอารมณ์และสังคม
11. มีความรอบรู้ และรอบรู้รอบ เข้าใจบุคคลอื่นและตัวเอง ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาในวิชาชีพของตนเองและการศึกษาทั่วไป รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ด้วย

เพพและมีนซ์ (Pape and Means, 1963) ให้ความเห็นว่า ครูพลศึกษาที่มีคุณภาพ คือ ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยมีความยึดหยุ่น มีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน

เข้าใจการใช้กิจกรรมผลศึกษา ในการเรียนการสอน ใช้ทักษะที่เหมาะสมในการเรียน การสอนรู้อาจจะทำการสอนกิจกรรมนั้น ๆ อย่างไร เข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนนั้น เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังให้ทัศนะอีกว่า ครูผลศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะครูทั่วไป มีมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนการสอนโดยสมบูรณ์ และครูผลศึกษา ควรจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษ คือ

1. มีสุขภาพและมีทักษะทางการเคลื่อนไหวดีมาก
2. ระลึกเสมอว่าผลศึกษาไม่ใช่การเล่นกีฬาเท่านั้น
3. ชื่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ
4. ทำตนให้เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและเป็นกษัตริย์ของทุกคนทั่วไป

บวออลเตอร์ และ แวนเดอร์ซวีก (Bookwater and Vander Zwaag, 1969) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้ที่จะมีอาชีพเป็นครูผลศึกษานั้น ต้องประกอบไปด้วย แรงจูงใจในการสอน มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมทางด้าน ผลศึกษาโดยเฉพาะ มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญเฉพาะอย่าง มีความรู้ทางการศึกษา มี การตัดสินใจด้วยตนเอง มีความสามารถในการใช้ภาษาและมีศีลธรรมอันดี

นิกซัน (Nixon, 1978) กล่าวถึง ครูผลศึกษาว่า สิ่งจำเป็นในตัวครูผลศึกษา คือ ต้องมีทักษะทางผลศึกษาอยู่ในระดับสูง กระฉับกระเฉง มีสุขภาพกายดี มีอารมณ์ที่มั่นคง มีความเป็นผู้นำ และหมั่นศึกษาหาความรู้

บุชเชอร์ (Bucher, 1968) กล่าวถึง คุณสมบัติของครูผลศึกษาที่ควรมี ดังนี้

1. ต้องได้รับการฝึกฝนทางการผลศึกษามาเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น มีวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย สุขภาพดี อารมณ์มั่นคง ทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ดี ปรับตัว ได้ดี มีความคิดที่ดี ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้สนใจในสวัสดิภาพของนักเรียน และสนใจในการทำงาน

2. มีคุณสมบัติพิเศษ คือ มีพื้นฐานทางกีฬา เจลชีวฉลาด เป็นนักวิชาการ บุคลิกภาพดี มีความรู้ในด้านการสอน

ครูพลศึกษาจะทำหน้าที่นอกเหนือไปจากครูวิชาอื่น ๆ คือ ช่วยให้เด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาทักษะทางการกีฬา ความอดทน ความกระตือรือร้น มนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำ มีศีลธรรมสูง บุคลิกภาพดี ไม่พิการหรือบกพร่องทางกาย อวัยวะเคลื่อนไหวได้ดี มีสามัญสำนึกสูง เป็นนักวิชาการ มีคุณสมบัติทางสังคมดี สนใจการสอน และถือว่าการสอนเป็นวิชาชีพอันดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

อาร์มสตรอง (Armstrong, 1973) กล่าวว่า ครูที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเป้าหมายการเรียนโดยละเอียด นำหลักการเรียนรู้มาใช้ในการสอน สร้างบรรยากาศการเรียนได้สอดคล้องกับความต้องการตามธรรมชาติของผู้เรียนและเหมาะสมกับสภาพของสังคม มีเทคนิคการสอนและการวัดผลที่ดี ตลอดจนสามารถนำเอาผลจากการประเมินผลผู้เรียนมาปรับปรุงการสอน ควรประเมินผลปฏิบัติงานการสอนของตนเอง การให้ความใกล้ชิดเป็นกันเองกับผู้เรียน และทำการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ดอทเทร (Daughtrey, 1973) กล่าวว่า ครูพลศึกษาควรมีลักษณะดังนี้ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่น่าพอใจ ครูที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นมิตร ชอบแสดงออกและมีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี มีความรู้คุ้นเคยกับทักษะ และเทคนิคทุกอย่างที่มีความจำเป็นต่อการสอนพลศึกษา อุทิศเวลาของตนเอง กระตือรือร้น สนใจความแตกต่างระหว่างบุคคล สนใจวิชาชีพ มีจุดหมายและวัตถุประสงค์ในการสอน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน รู้จักเลือกกิจกรรมการสอนที่เหมาะสม มีสุขภาพกายและจิตดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีน้ำเสียงในการพูดดี สุขภาพดี ควรมีลักษณะพิเศษ คือ รู้และปฏิบัติตามปรัชญาและหลักการทางพลศึกษา สามารถตอบคำถามทางพลศึกษาและสาธิตการสอนกิจกรรมทางพลศึกษาได้ และมีลักษณะภายนอกเป็นที่น่าประทับใจแก่ผู้พบเห็น

บาเลย์และฟิลด์ (Baley and Field, 1976) กล่าวว่า ครูพลศึกษาควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ครูพลศึกษาต้องมีสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตดี มีพลังกายพลังใจสูง เพราะมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก

2. ครูพลศึกษาต้องมีความสามารถในทักษะกีฬาต่าง ๆ และควรมีส่วนร่วมในการฝึกกิจกรรมอยู่เสมอ ยิ่งครูพลศึกษามีความชำนาญในด้านทักษะกีฬาต่าง ๆ คีมากเท่าใด ย่อมจะเป็นการส่งเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น

3. ครูพลศึกษาควรมีความรู้ลึกซึ้งที่จะให้บริการแก่บุคคลอื่น ไม่แสดงกิริยาท่าทางวางอำนาจ ควรกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออก ช่วยเหลือให้เด็กได้ฝึกตนเองให้เกิดทักษะและความชำนาญ พยายามให้เด็กได้เกิดพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4. ครูพลศึกษาควรมีความเป็นผู้นำมีความรับผิดชอบ ครูพลศึกษาที่ประสบความสำเร็จ คือ ครูพลศึกษาผู้ซึ่งมองเห็นความสนุกสนานร่าเริงของเด็กด้วยความพอใจและดีใจ

5. ครูพลศึกษาควรใช้ความพยายามดึงเอาความสามารถของเด็กออกมาให้ได้ เพราะทุกคนย่อมมีศักยภาพในตัวเอง สนใจเด็กทุกคน ปลุกฝังให้เด็กเกิดความรักในการเล่นกีฬาทุกประเภท

6. ครูพลศึกษาต้องมีวินัยในตนเอง มีบุคลิกภาพดึงดูดความสนใจ มีลักษณะของนักกีฬา และทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน

7. ครูพลศึกษาต้องสนใจในบุคลิกภาพของตนเองเสมอ รักษาสมรรถภาพทางกายของตนให้ดีอยู่เสมอตลอดเวลา แต่งกายสะอาดและควรมีความสำนึกอยู่เสมอตลอดเวลาว่าตนเองเป็นตัวแทนของวิชาชีพที่เป็นสมาชิกอยู่

4. การใช้สถานที่และอุปกรณ์การสอน

การสอนพลศึกษา เป็นการสอนที่ใช้กิจกรรมทางร่างกายเป็นสื่อ ดังนั้น การสอนพลศึกษาที่ดีครูจะต้องสามารถเลือกใช้สถานที่ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จะสอน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังจะช่วยป้องกันอันตรายจากการเรียนการสอนอีกด้วย และอีกสิ่งหนึ่งจะขาดไม่ได้ คือ อุปกรณ์การสอน หมายถึง อุปกรณ์การสอนทุกชนิดที่ครูนำมาช่วยในการสอนเพื่อให้การสอนได้ผลที่สุด เป็นเครื่องมือของครูที่ใช้สำหรับช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้คล่องและรวดเร็วขึ้น

วิจิตร ศรีสีอ้าน (2518) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุด ถ้าผู้สอนรู้จักนำเอาอุปกรณ์เข้ามาช่วยในการสอน ดังนั้น จึงควรนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษา และวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน

สมคิด ชิตประสงค์ (2521) ได้จำแนกอุปกรณ์ผลศึกษาไว้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เครื่องอ่านวัสดุความสะดวก อุปกรณ์กีฬา และโสตทัศนอุปกรณ์ และได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้อุปกรณ์การสอนในการเรียนการสอนวิชาผลศึกษา ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนได้เรียนกันโดยทั่วถึง
2. ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนที่ครูสอน
3. ช่วยให้การอธิบายและสำคัญของครูแจ่มชัดยิ่งขึ้น
4. ทำให้นักเรียนไม่หลงเลื่องการเรียน
5. ทำให้นักเรียนอยากเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น
6. ช่วยทำให้บทเรียนที่ยากกลับง่ายเข้า

5. การจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

การจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน หมายถึง การสร้างสถานการณ์การเรียนรู้อันพึงปรารถนาในชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกล้าที่จะกระทำกิจกรรม หรือเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำลังดำเนินอยู่ในชั้นเรียน เป็นความพยายามที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจ และไฟที่จะค้นหาความรู้อยู่เสมอ

พรณี ชูทับ (2522) กล่าวว่า ครูในห้องเรียนเป็นแหล่งของสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นเด็ก ๆ เป็นที่ควบคุมสิ่งเร้าในแง่ของความเข้มข้น มีความหมายและความแปลกใหม่ สิ่งที่ครู พูด คิด เขียน หรือมองเห็น ทุกสิ่งจะมีผลโดยตรงกับความสนใจของนักเรียนทุกคน การเปลี่ยนสิ่งเร้าจะก่อให้เกิดการตื่นตัว ท่าทางของครูล้วนเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจได้ทั้งสิ้น การจะทำให้เด็กเกิดความสนใจมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความเข้มข้นมีความหมายและความซับซ้อนของสิ่งเร้า ทฤษฎีนี้จะทำให้เกิดแรงจูงใจครูเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

สุจริต เพียรชอบ และสำนึก อินทรมพรรษ์ (2522) กล่าวว่า แรงจูงใจมี

2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจภายนอก คือ แรงจูงใจที่ครูเป็นผู้จัดขึ้น ได้แก่
  - 1.1 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน บุคลิกภาพของครู
  - 1.2 การนำเข้าสู่บทเรียน
  - 1.3 การจัดกิจกรรมประกอบการเรียน
2. แรงจูงใจภายใน คือ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ความกระตือรือร้น ความใคร่รู้ใคร่เรียน ความรู้สึกร่วมกิจกรรม อสากเสาะแสวงหาความรู้เอง

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2524) ได้กล่าวถึง การเสริมกำลังใจว่า การเสริมกำลังใจในทางบวกจะเป็นสื่อช่วยให้นักเรียนทราบว่าสิ่งที่ตนแสดงออกไปนั้นถูกต้องก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และพยายามกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น วิธีเสริมกำลังใจมีดังนี้

1. การเสริมกำลังใจด้วยวาจา
2. การเสริมกำลังใจด้วยท่าทาง
3. การเสริมกำลังใจด้วยการให้นักเรียนมีส่วนร่วม
4. การเสริมกำลังใจโดยกลุ่มนักเรียน
5. การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัล

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523) กล่าวถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจในวิชาผลึกษาว่า การที่ครูสามารถหาวิธีสร้างแรงจูงใจที่ดีได้นั้น จะช่วยให้การเรียนการสอนของนักเรียนบรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีสร้างแรงจูงใจอาจกระทำได้ด้วยวิธีต่อไปนี้

1. การสร้างความพอใจในการเรียนการฝึก
2. การจัดกิจกรรมให้เหมาะสม
3. วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ
4. การสร้างสภาพการณ์ที่ท้าทายต่อนักเรียน
5. การจัดการแข่งขัน
6. การจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อนักเรียน

7. การยกย่องในความสำเร็จ
8. การจัดกิจกรรมพิเศษส่งท้าย
9. หลีกเลี่ยงการเน้นแรงจูงใจมากเกินไป
10. การหลีกเลี่ยงความผิดหวัง

6. การมอบงานให้ปฏิบัติ

การมอบงานให้ปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบที่มีผลสืบเนื่องมาจากการเรียนที่ครูได้ทำการสอนไปแล้ว และใคร่จะทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ว่าสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วบังเกิดผลขึ้นในตัวผู้เรียนอย่างไร มากน้อยแค่ไหน

ภักตรา วิชรินทร์พร (2524) ให้ข้อเสนอแนะในการมอบงานให้ปฏิบัติ ดังนี้

1. การมอบงานควรให้แจ่มแจ้งแน่นอน
2. ครูควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยและพื้นความรู้ของผู้เรียน
3. การมอบงานใหม่ควรติดต่อกับงานที่นักเรียนเคยทำ
4. ชี้แจงถึงงานที่มอบหมายให้นักเรียนทราบ
5. ได้รับความสนใจของนักเรียนให้มีความตั้งใจ
6. ครูควรเป็นผู้ตั้งปัญหาขึ้น และไม่ควรหากเกินไป
7. ควรให้นักเรียนรู้โครงการของงานโดยย่อเสียก่อน
8. ถ้าให้งานอย่างเดียวกันควรพิจารณาถึงคุณภาพของงานที่ทำ
9. ควรชี้แจงให้นักเรียนทำเพื่อผลงานมากกว่าหวังรางวัล
10. ควรคำนึงถึงวัยของเด็กด้วย
11. การมอบงานควรเหมาะสมกับเวลาที่เด็กมีอยู่
12. งานที่ควรเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สมคิด ชิตประสงค์ (2521) ได้เสนอแนะวิธีการมอบงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนผลศึกษาดังต่อไปนี้

1. การพูดที่เป็นกันเองกับผู้เรียนการอธิบายและสาธิตควรดำเนินเป็นลำดับขั้น

2. เรือนักเรียนมาลองทำดู
3. แยกนักเรียนไปทำกันเอง
4. ครูสังเกตเด็กแต่ละคนอย่างใกล้ชิด
5. เมื่อเด็กทำได้แล้วครูก็ให้งานแก่เด็กทำต่อไป
6. การเดินดูเด็กก็สามารถแก้ไขได้
7. เด็กที่ยังทำไม่ได้ ครูควรแยกฝึกตามมุม

ในการมอบงานให้ผู้เรียนปฏิบัติและให้เกิดผลดี ครูควรมีการเตรียมงานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติล่วงหน้าว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร มีสาระสำคัญอย่างไร และควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนในด้านความสามารถ อายุ และเวลา

7. การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรม (Virtue) หมายถึง ความเคยชินในการประพฤติดีอย่างใดอย่างหนึ่ง และจริยธรรม (Ethics) หมายถึง มาตรการของความประพฤติ หรือพฤติกรรมที่มีโน้มน้าวใจเข้าแทรกแซงนั้นคือ ต้องมีความสำนึกและมีการตัดสินใจ (กีรติ บุญเจือ, 2522) กิจกรรมพลศึกษา เป็นแบบฝึกและเป็นสนามทดสอบคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากนักเรียนมีโอกาที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นธรรมชาตินิสัยของตน ให้ผู้สอนสังเกตเห็นได้หลายด้าน ดังนั้นผู้สอนจึงสามารถที่จะแก้ไขพฤติกรรมบางอย่าง หรือสร้างเสริมคุณลักษณะบางอย่างให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้

วรัศนี เพ็ชรชอบ (2527) กล่าวว่า "วิชาพลศึกษาที่มีการบริหาร และการควบคุมที่ดีโดยครูที่มีความรู้ความสามารถ จะเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะปลูกฝังคุณลักษณะ และคุณธรรมต่าง ๆ ในตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถปรับตนให้เข้ากับผู้อื่น และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี"

8. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดผลเป็นกระบวนการหาปริมาณของการพัฒนา หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจาก

การเรียนการสอนโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง และการประเมินผลนั้นเป็นการนำผลหรือปริมาณที่เราวัดได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานอย่างอื่นที่มีลักษณะเดียวกันนั้นว่าดีหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการหาคุณภาพของผลหรือปริมาณที่ได้จากการวัดด้วยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว ซึ่งอาจจะได้มาจากค่านิยมของสังคม หรือความเห็นของบุคคลส่วนมากก็ได้ (วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ, 2527)

วิริษา บุญชัย (2529) ได้เสนอแนวคิด เกี่ยวกับการประเมินผลทางผลศึกษา อันจะเป็นองค์ประกอบในการให้คะแนนในวิชาผลศึกษา ได้แก่

1. การพัฒนาด้านการเคลื่อนไหว
2. การพัฒนาด้านสติปัญญา
3. การพัฒนาด้านพฤติกรรมสังคม

การให้คะแนนในวิชาผลศึกษาควรมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นสำคัญ
2. ควรสอดคล้องกับวิชาอื่น
3. ควรสอดคล้องกับนโยบายการบริหารในโรงเรียน
4. ควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลาย ๆ ข้อ
5. ควรสัมพันธ์โดยใกล้ชิดกับประสบการณ์ที่ได้รับอย่างแท้จริงในชีวิต

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สาขาวิชาการศึกษาทั่วไป

นรา บุรณรัช (2517) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดโรงเรียนกรมสามัญศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2517 จำนวน 51 คน พบว่า

1. ปริมาณการสอนด้านการจูงใจ ครูจะใช้ต่างกัน พฤติกรรมที่ครูใช้สอนมาก คือ ประเภทนำเทคนิค ขบวนการ และวิธีสอนแบบต่าง ๆ และที่ใช้้น้อยที่สุด คือ การยอมรับ หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้
2. ปริมาณการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูจะใช้ปริมาณต่างกัน พฤติกรรมที่ครูใช้มาก คือ พฤติกรรมที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนตอบ ส่วนพฤติกรรมที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ พฤติกรรมที่นักเรียนเป็นผู้ริเริ่ม
3. ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาจะมีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจมากกว่า ครูมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ครูเพศหญิงมีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจมากกว่าครูเพศชาย ส่วนครูที่มีวุฒิต่างกันและมีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

กุลวดี เรืองเดช (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของครูด้านการเตรียมการสอนและการใช้อุปกรณ์การสอน" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 40 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูที่มีเพศ วุฒิ ประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นที่สอน และสังกัดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และการใช้อุปกรณ์การสอนที่แตกต่างกัน โดยมีพฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านอยู่ในเกณฑ์มาก

ปิ่นวดี จิระนรานุรักษ์ (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" โดยการส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรทุกระดับ จำนวน 950 คนเป็นผู้ประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะอัตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วง ซึ่งคิดแปลงมาจากเครื่องมือศึกษาพฤติกรรมการสอนของศูนย์วิจัย และพัฒนาการสอนของมหาวิทยาลัยแสตนฟอร์ด (Stanford) ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนทั่วไปในแต่ละด้านเป็นปริมาณที่แตกต่างกัน ปริมาณการสอนด้านต่าง ๆ ส่วนมากสูงกว่าเกณฑ์

ปานกลาง พฤติกรรมการสอนที่มีปริมาณมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และที่มีปริมาณน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

2. ผลการประเมินพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์โดยนิสิตเป็นผู้ประเมินจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของนิสิต และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต แต่จะไม่ขึ้นกับเพศ และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการเคยหรือไม่เคยประกอบอาชีพครูมาก่อน

3. อาจารย์ทุกภาควิชาใช้วิธีสอนแบบบรรยาย แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด และวิธีสอนที่ใช้รองลงมา คือ การสอนแบบบรรยายเพียงฝ่ายเดียว

วงศ์ชัย ภูมิระวี (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา กับวิทยาลัยครูสงขลาตามการรับรู้ของอาจารย์ และนักศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ทั้งสองสถาบัน จำนวน 40 คน และนักศึกษาทั้งสองสถาบัน จำนวน 461 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อาจารย์ทั้งสองสถาบัน มีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของพฤติกรรมต่อประสิทธิภาพของการสอน วิชาเอกภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิชาการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกพฤติกรรม แต่วิชาเอกภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันเฉลี่ยร้อยละ 5.8 ของพฤติกรรมรวมทั้งหมด

2. อาจารย์ทั้งสองสถาบัน ประเมินเกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์เองที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาของทั้งสองสถาบัน มีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของพฤติกรรมต่อประสิทธิภาพของการสอน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกพฤติกรรมในวิชาการศึกษา มีความแตกต่างกันร้อยละ 32.5

4. นักศึกษาทั้งสองสถาบัน ประเมินเกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมของอาจารย์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของพฤติกรรมการสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกพฤติกรรม ในวิชาเอกวิทยาศาสตร์ และวิชาการศึกษา

มีความเห็นแตกต่างกันร้อยละ 27.5 ในวิชาเอกภาษาอังกฤษ และวิชาเอกคณิตศาสตร์ ส่วนวิชาเอกภาษาไทยมีความเห็นแตกต่างกันร้อยละ 7.5 และวิชาเอกสังคมศึกษา มีความเห็นแตกต่างกันร้อยละ 2.5 ของพฤติกรรมทั้งหมด

6. อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ประเมินเกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ได้กระทำในชั้นเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกพฤติกรรม ในวิชาเอกวิทยาศาสตร์ แต่มีความแตกต่างกันร้อยละ 28.75 ในวิชาเอกภาษาไทย

7. อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ประเมินเกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมต่อประสิทธิภาพการสอน ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกพฤติกรรม ในวิชาเอกคณิตศาสตร์ นอกนั้นมีความเห็นแตกต่างกันเฉลี่ยร้อยละ 10.6

8. อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ประเมินเกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกพฤติกรรม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน" กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จากทุกเขตการศึกษา จำนวน 582 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในห้องเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ครูประมาณร้อยละ 85 มีพฤติกรรมการปลูกฝังจริยธรรมที่ดี พฤติกรรมของครูที่ไม่เหมาะสมส่วนใหญ่ จะเป็นด้านตรงต่อเวลาและการแต่งกาย ซึ่งผลในครูผู้ชายมากกว่าครูผู้หญิง และครูที่มีวุฒิต่ำกว่าครูที่มีวุฒิส่ง ในด้านการปรับแก้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนักเรียนพบว่า ครูมีการปรับแก้ประมาณร้อยละ 25 สำหรับวิธีการที่ครูใช้ในการปลูกฝังจริยธรรม คือ วิธีการบอกแนะนำ ส่วนจริยธรรมที่ครูปลูกฝังนั้น ด้านความรับผิดชอบและระเบียบวินัยมากที่สุด คือ ร้อยละ 63.23 และร้อยละ 46.56 ตามลำดับ

สาขาพลศึกษา

พาณิชย์ บิลมาศ (2522) ได้ศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" พบว่าคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนานั้น ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ เรียงตามลำดับดังนี้

1. ด้านการสอน ควรมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพลศึกษาและรู้จุดมุ่งหมายของการจัดการสัมมนา

2. ด้านสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิต ควรมีสุขภาพทางกายและทางจิตดี

3. ด้านวิชาการ ควรมีความรู้ในเรื่องอันตรายที่จะเกิดจากการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษาและการป้องกันโรคติดต่อ

4. ด้านบุคลิกภาพ ควรควบคุมอารมณ์ได้

5. ด้านคุณธรรม มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

6. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดีมีความร่วมมือในกิจกรรมพลศึกษา

7. ด้านการอบรม การปกครอง ควรเป็นตัวอย่างที่คนแก่เด็ก

8. ด้านการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย ควรยึดมั่นในชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์

9. ด้านความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง ควรมีความภูมิใจในวิชาชีพ

10. ด้านความสามารถทางกีฬา สามารถสอนกิจกรรมพลศึกษาได้หลายอย่าง

ธวัชชัย สุหรั่ง (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูตามการรายงานของตนเอง" โดยใช้แบบสอบถามไปยังอาจารย์พลศึกษา 72 คน และนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา 240 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์พลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของตนอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ คือ ด้านวินัยในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

2. นักศึกษาวิชาเอกพลศึกษามีความคิดเห็น เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรม การสอนของอาจารย์พลศึกษาอยู่ในระดับมาก และปานกลางเรียงตามลำดับดังนี้ คือพฤติกรรม การสอนด้านวินัยในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการมอบงาน ให้ปฏิบัติ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการจูงใจ และด้านการเสริมแรงทางการเรียน

3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พลศึกษากับนักศึกษาวิชาเอก พลศึกษา เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พิเศษ พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ ระดับความมีนัยสำคัญ .01

4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของอาจารย์พลศึกษาและ นักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาทั้ง 6 กลุ่มวิทยาลัยครูเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรม การสอนของ อาจารย์พลศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

สุทัศน์ วรณวิจิตร (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การสอนของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษา" โดยส่งแบบสอบถาม ไปยังอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จำนวน 624 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์และนักศึกษามีความเห็น ว่า พฤติกรรม การสอนทั้ง 9 ด้าน มีความ สำคัญอยู่ในระดับมาก แต่พฤติกรรม การสอนที่เกิดขึ้นจริง อาจารย์และนักศึกษามีความ คิดเห็นแตกต่างกัน โดยอาจารย์มีความคิดเห็น ว่า พฤติกรรม การสอนทั้ง 9 ด้าน โดยรวม ๆ อยู่ในเกณฑ์มาก แต่นักศึกษามีความคิดเห็น ว่า พฤติกรรม การสอนเพียง 4 ด้าน ที่อยู่ใน เกณฑ์มาก นอกนั้นอีก 5 ด้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ด้านการเลือกใช้สถานที่ อุปกรณ์ ด้านปรัชญา การสอน ด้านการมอบหมายงานให้ทำ ด้านการเสริมแรงทางการเรียน ด้าน การประเมินผลและนำข้อมูลย้อนกลับ

2. ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เกี่ยวกับ พฤติกรรมที่มีความสำคัญในการสอน ปรากฏว่าทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .05 รวม 6 ด้าน คือ ด้านการเลือกใช้สถานที่และอุปกรณ์ ด้านปรัชญา การสอน ด้านการปฏิบัติ การสอน ด้านการเสริมแรงทางการเรียน ด้านการประเมินผลและ นำข้อมูลย้อนกลับ และด้านการควบคุมวินัยในการเรียน ส่วนอีก 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษา จากการประเมินการสอนของอาจารย์ที่มีจำนวนปีการสอนน้อย และอาจารย์ที่มีจำนวนปีการสอนมาก เกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีความสำคัญในการสอนกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

สิริพร มิ่งมงคล (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพลศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูพลศึกษา จำนวน 80 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูพลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอน ของตนเอง อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพในการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการจูงใจและเสริมแรงทางการเรียน ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

2. ครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพในการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจูงใจและเสริมแรงทางการเรียน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูพลศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หนองศักดิ์ สนั่นเทศ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูพลศึกษาและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูพลศึกษา จำนวน 336 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 840 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูพลศึกษาและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นโดยรวม เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เรื่องตามลำดับคือ ด้านการปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการเตรียม การสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการจูงใจและเสริมแรงการเรียนรู้ ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียน ด้านการใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนอื่น ๆ

2. เมื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นระหว่าง ครูพลศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา พบว่า แตกต่างกันที่ระดับ ความมีนัยสำคัญ .01

วีรศักดิ์ วีระชาติพิทักษ์ชน (2529) "ความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและ นักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษา ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา" โดย ใช้แบบสอบถามส่งไปยัง อาจารย์พลศึกษา จำนวน 75 คน นักศึกษา จำนวน 560 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและนักศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน วิชาพลศึกษาแสดงให้เห็นอยู่ในระดับมากหรือในระดับบ่อยครั้ง เรื่องตามลำดับค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อย ดังนี้ คุณลักษณะส่วนตัวในการสอน การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม การ ดำเนินการสอน การเตรียมการสอน การจูงใจและเสริมแรงการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผลการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและสถานที่

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและนักศึกษา เกี่ยวกับการ แสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

วารี คำชื่น (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถม ศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9" โดย ใช้แบบสอบถามส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษา จำนวน 724 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาพลศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน บุคลิกภาพในการสอน การใช้อุปกรณ์ในการสอนและสถานที่ การ จูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน การมอบงานให้ปฏิบัติ การปลูกฝังจริยธรรมและ คุณธรรม และการประเมินผลการเรียนการสอน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียน กับครูผู้สอนวิชา พลศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาพลศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .05 ในทำนองเดียวกันความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีวุฒิกับครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิ ทางพลศึกษาก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

บุญสืบ กำจรวีระวิชัย (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของ อาจารย์พลศึกษาและนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษาในระดับ มหาวิทยาลัย" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังอาจารย์พลศึกษา จำนวน 94 คน และนิสิต นักศึกษา จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการ สอนวิชาพลศึกษาอยู่ในระดับมากเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน ด้านการจูงใจและเสริมแรงการเรียน ด้านการใช้อุปกรณ์ในการสอน และสถานที่ ด้านการเตรียมการสอน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พลศึกษา และนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และ พฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์ในการสอนและสถานที่ ไม่แตกต่างกัน

ปัญญา สมบัตินิมิตร (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของ อาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา" โดยใช้ แบบสอบถามส่งไปยังอาจารย์พลศึกษา 204 คน นักศึกษา 391 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา ตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกพฤติกรรม
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษา ในวิทยาลัยพลศึกษา ตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษพบว่า อาจารย์พลศึกษามีการรับรู้อยู่ในระดับสูงกว่านักศึกษาในพฤติกรรม ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน การดำเนินการสอน การจูงใจ และการเสริมแรงทางการเรียน ส่วนนักศึกษามีการรับรู้อยู่ในระดับสูงกว่าอาจารย์ผู้สอนในด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

บารริการ์ (Barrigar อ้างใน Daughthrey, 1973) ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูพลศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ใหญ่และผู้บริหาร 70 เมือง เพื่อให้ตอบว่าครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาควรจะมีคุณสมบัติเช่นไร ผลการวิจัยพบว่า

1. มีบุคลิกภาพที่ดี ลักษณะที่ดี มีอารมณ์มั่นคง
2. มีวุฒิทางพลศึกษาก่อนที่จะทำการสอนพลศึกษา
3. มีภูมิหลังทางด้านพลศึกษากว้างขวาง
4. เข้าใจและชื่นชมสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการสอน
5. สนใจสอนเด็กมากกว่าสอนเนื้อหา
6. มีความรู้เกี่ยวกับความเจริญเติบโตของเด็กและพัฒนาการของเด็ก
7. มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อนครูและผู้ปกครอง
8. เข้าใจภาระหน้าที่ของงานพลศึกษาและสนใจโปรแกรมของโรงเรียน
9. สนใจและพยายามปรับปรุงวิชาชีพของตน
10. สามารถบอกความหมายทางการพลศึกษากับคนอื่นได้
11. สำคัญถึงกิจกรรมที่น่าพอใจแก่เด็ก
12. สามารถสำคัญทักษะการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของกิจกรรมทางพลศึกษาได้
13. มีความเป็นอิสระ สุติธรรม และเคารพต่อนักเรียนทุกคน

ฟาวเลอร์ (Fowler, 1974) ได้วิจัยเรื่อง "ความรู้ลึกของนักเรียนในเรื่องทัศนคติการตอบสนองและการยอมรับที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษา" โดยทดลองกับเด็กนักเรียนของประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 28 โรงเรียน พบว่า ในการสอนวิชาพลศึกษา ครูผู้สอนจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน แต่นักเรียนเข้าใจและรู้จักถึงพฤติกรรมที่ครูแสดงออกได้ดี จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการเรียนการสอนให้ดำเนินไปด้วยดี ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา

กรีนวูด (Greenwood, 1974) ได้วิจัยเพื่อพัฒนาแบบทดสอบที่มหาวิทยาลัยฟลอริดา พบว่า พฤติกรรมที่สำคัญของอาจารย์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บริหารและนักศึกษามีดังนี้ สามารถสร้างบทเรียนให้เข้าใจง่าย มีการสอนที่ทันสมัย มีความรับผิดชอบ ต่อชั้นเรียน ให้ความเป็นกันเองแก่นักศึกษา รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา เข้าใจเทคนิคการวัดผล ให้งานอย่างเหมาะสม มีความรอบรู้ทันสมัย และเข้าใจปัญหาของนักศึกษาเป็นอย่างดี

กรัชและคอสติน (Grush and Costin, 1975) ได้ทำการวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของอาจารย์ กับทักษะในการสอนของอาจารย์ และความพึงพอใจในความเป็นอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษาในการสอนของอาจารย์ ตามการประเมินของนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ เมื่อ ค.ศ. 1975 ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของอาจารย์กับทักษะการสอนของอาจารย์ และมีความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในความเป็นอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษากับทักษะการสอนของอาจารย์ และพบว่า บุคลิกภาพของอาจารย์ในห้องเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลในการสอนของอาจารย์

วอทรูบาและไรท์ (Wotruba and Wright, 1975) ได้สร้างแบบประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ โดยให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแซนดีเอโก้ เป็นผู้ตอบ เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อกระทงแล้วได้ส่งให้กลุ่มตัวอย่างจัดเรียงลำดับความสำคัญ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องตรงกัน 9 ข้อ ที่มีความสำคัญเกี่ยวกับลักษณะของอาจารย์ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชากว้างขวาง ถูกต้อง แม่นยำ และทันสมัย
2. เข้าใจให้นักศึกษาใช้ความคิดเพื่อตัวเขาเอง
3. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในเนื้อหาวิชาที่สอน
4. ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในหมู่นักศึกษา
5. อธิบายเนื้อหา ทฤษฎีที่เป็นนามธรรมได้อย่างชัดเจน
6. สนับสนุนให้นักศึกษาคิดโดยการยกตัวอย่างเปรียบเทียบและให้ข้อเท็จจริง
7. มีความยุติธรรมในการประเมินผล
8. ให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาไม่ว่าในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียน
9. มีชีวิตชีวาและสนุกสนานในการสอน

รอมไรม์ (Romine, 1978) ได้ศึกษาบรรยากาศเกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ดีขึ้นโดยการสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน จำนวน 268 คน และนักศึกษาคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน จำนวน 1,237 คน ของมหาวิทยาลัยโคโลราโด (colorado) ผลปรากฏว่า บรรยากาศการสอนที่ดีจะสามารถทำให้การสอนมีประสิทธิภาพที่สำคัญมี 40 ข้อ แบ่งกลุ่มได้ดังนี้ คือ

1. ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน เช่น เป็นคนกระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้นสนใจวิชาที่ตนสอน
2. ด้านการจัดและเตรียมการสอน เช่น เตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในวิชาที่เรียน รวมทั้งแนะนำหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ

คามิส (Khamis, 1982) ได้วิจัยเรื่อง "การรับรู้พฤติกรรมการสอนที่เป็นจริงและการสอนในอุดมคติกับการปรับปรุงการสอนของนักศึกษาครูปีสุดท้าย" ความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อพัฒนาและทดสอบคุณภาพของนักศึกษาครูในการสอน โดยสังเกตความสามารถในการสอนที่แท้จริงและเปรียบเทียบกับการสอนในความคิดเห็นโดยการแบ่งกลุ่มนักศึกษาครูเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาครูอาจารย์ และอาจารย์นิเทศก์ พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการสอนเป็นที่น่าพึงพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุมเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปในการสอน บุคลิกภาพและความเชื่อมั่นในตนเอง